

**Макро эдийн засгийн эрсдэлүүд ба
тэдгээрээс зайлсхийх арга замууд**

Др. Б. Эрдэнэбат

ЭЗС, МУИС

Оюу Толгой, Таван Толгойн Рентийн багцаа хэмжээ

	Хэмжээ	Үнэ (\$US)	Дүн
Алт	2,150,000 кг	52878	67,419,450,000
Зэс	35,000,000 тн	7600	266,000,000,000
Нүүрс	6,000,000,000 тн	70	420,000,000,000
Нийт			753,419,450,000
Нэг хүнд ногдох			279,044

Хоёр алдаа:

Үнэ болон Хэмжээг тогтмол гэж үзэх

- Төслүүд зогсож болно
- Үнэ унаж болно

Эрсдлүүдийн ангилал

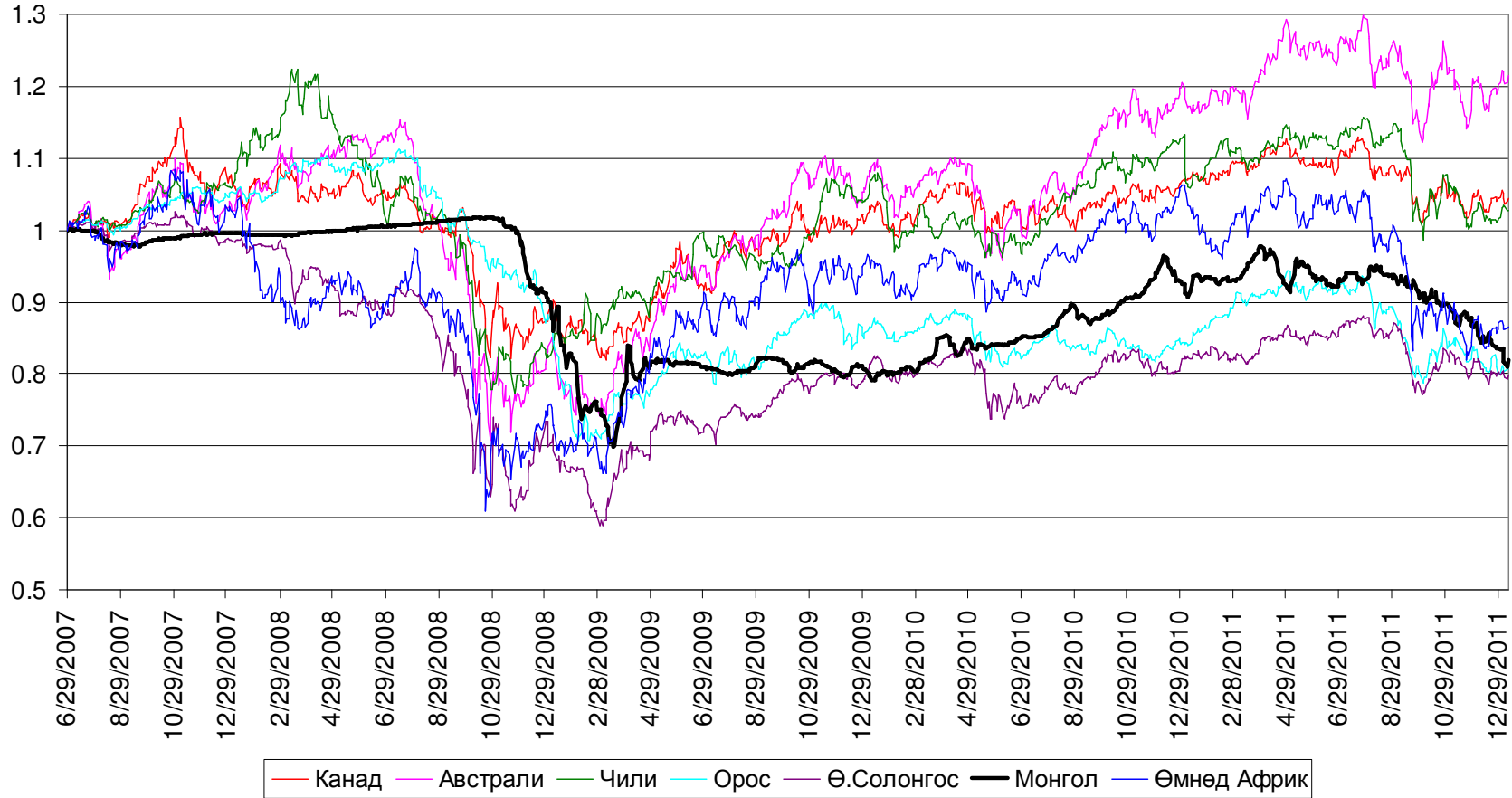
1. Макро эдийн засгийн хувьсамтгай байдал

2. **Өрсөлдөх чадвартай** аж үйлдвэрийн салбарын доройтол/сэргэх
боломж хаагдах

3. Институцийн чадавхи сулрах

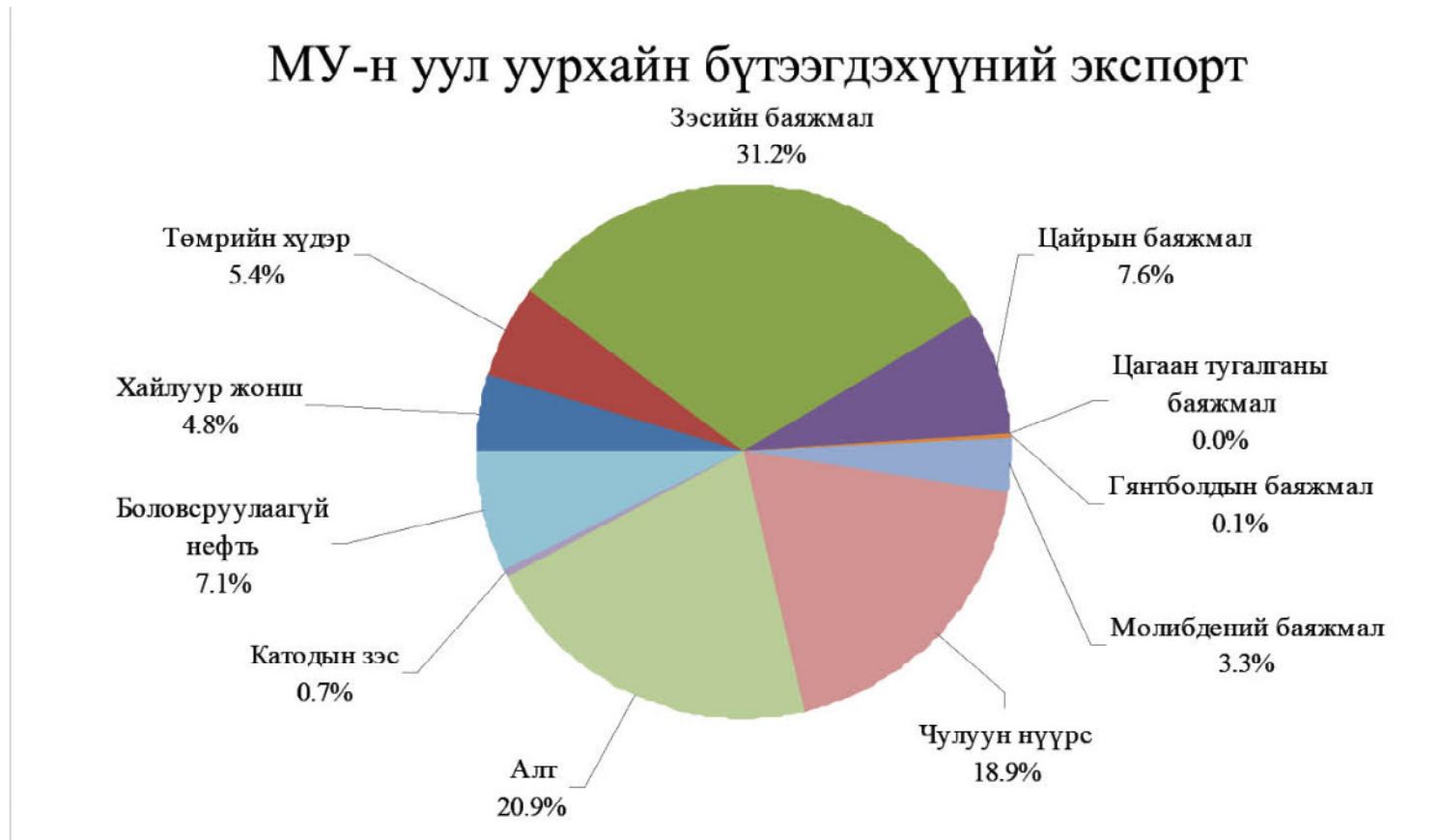
1. Макро эдийн засгийн хувьсамтгай байдал

Түүхий эдэн валют (Ханш ←Ех-ын бүт.ний Р болон олборлох салбарын ГШХ)

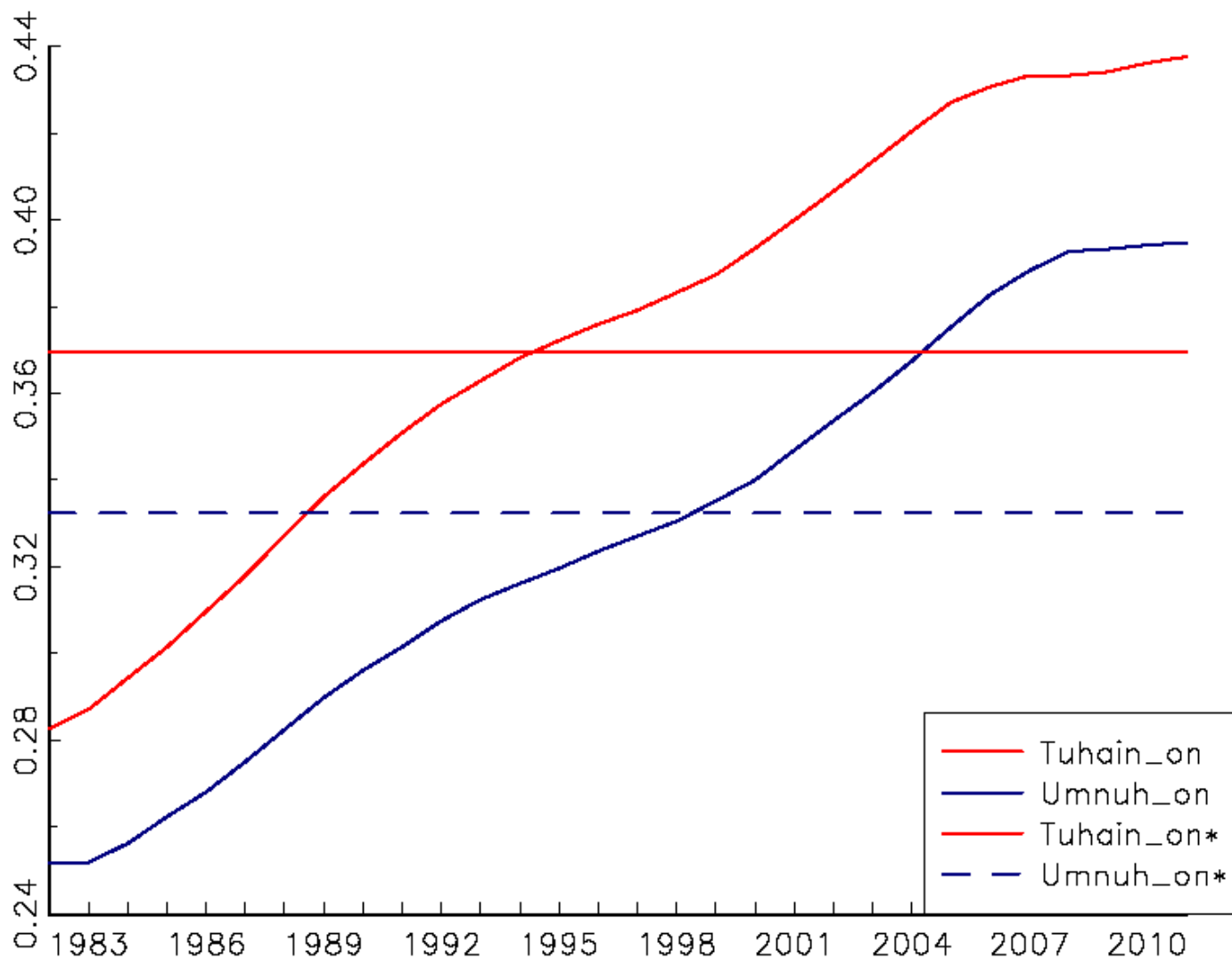
Ханшийг барих гэж 2008 онд интервенц хийснээр Валютын нөөцийн тал нь шавхагдсан.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ хэлбэлзэмтгий: Эрэлт нийлүүлэлт хоёул богино хугацаанд үнийн мэдрэмжгүй.

ДНБ өсөлт ба зэсийн үнийн өөрчлөлтийн корреляци (бодитоор)

Эдийн засгаа шууд энэхүү салбартай уялгүй энэхүү салбарын хэлбэлзлийг эдийн засагт нэвтрүүлэхгүй байх→

Сан бий болгох (тогтворжуулалтын, хуримтлалын, санхүүжилтийн)
Аляска (38.5 bn), Азербайжан (32.2 bn), Чад (1 bn), Индонези, Казахстан (38.6 bn), Нигери (2007 онд 20 bn 2011 онд 0,4 bn) , Орос, Зүүн Тимор, Сао Тамао, Виетнам

Монголд энэ салбарын орлогыг Төв Банканд валютын нөөц хэлбэрээр төвлөрүүлж байна (мөнгөний нийлүүлэлтийг нэмж байж) Нөөц 2,5 bn.

Төсвийн тогтвортой байдлын тухайн хуулиар

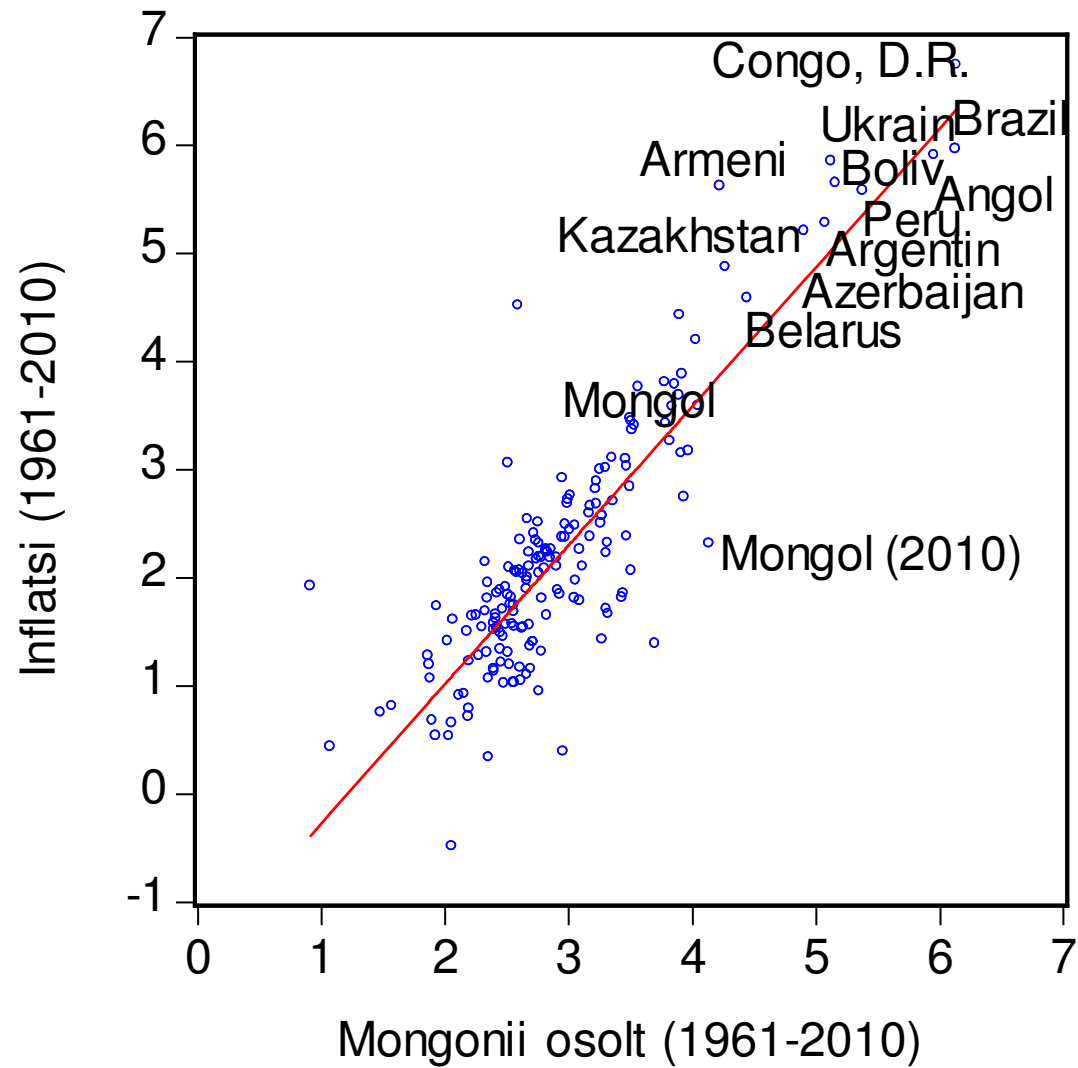
2013 оноос Төсвийн бүтцийн алдагдал ДНБ-ий 2%-аас хэтрэхгүй

2014 оноос Засгийн Газрын Өрийн NPV нь ДНБ-ий 40%-аас хэтрэхгүй

Төсвийн зардлын өсөлт нь олборлох бус салбарын өсөлтөөс хэтрэхгүй байх.

Хөгжлийн банкны х.о. үр ашиггүй бол хэн алдаглыг үүрэх, төсвийн зардал Хөгжлийн банкаар дамжих зэрэг цоорхойтой.

Мөнгөнийн нийлүүлэлт, инфляцийн холбоо (логарифм)

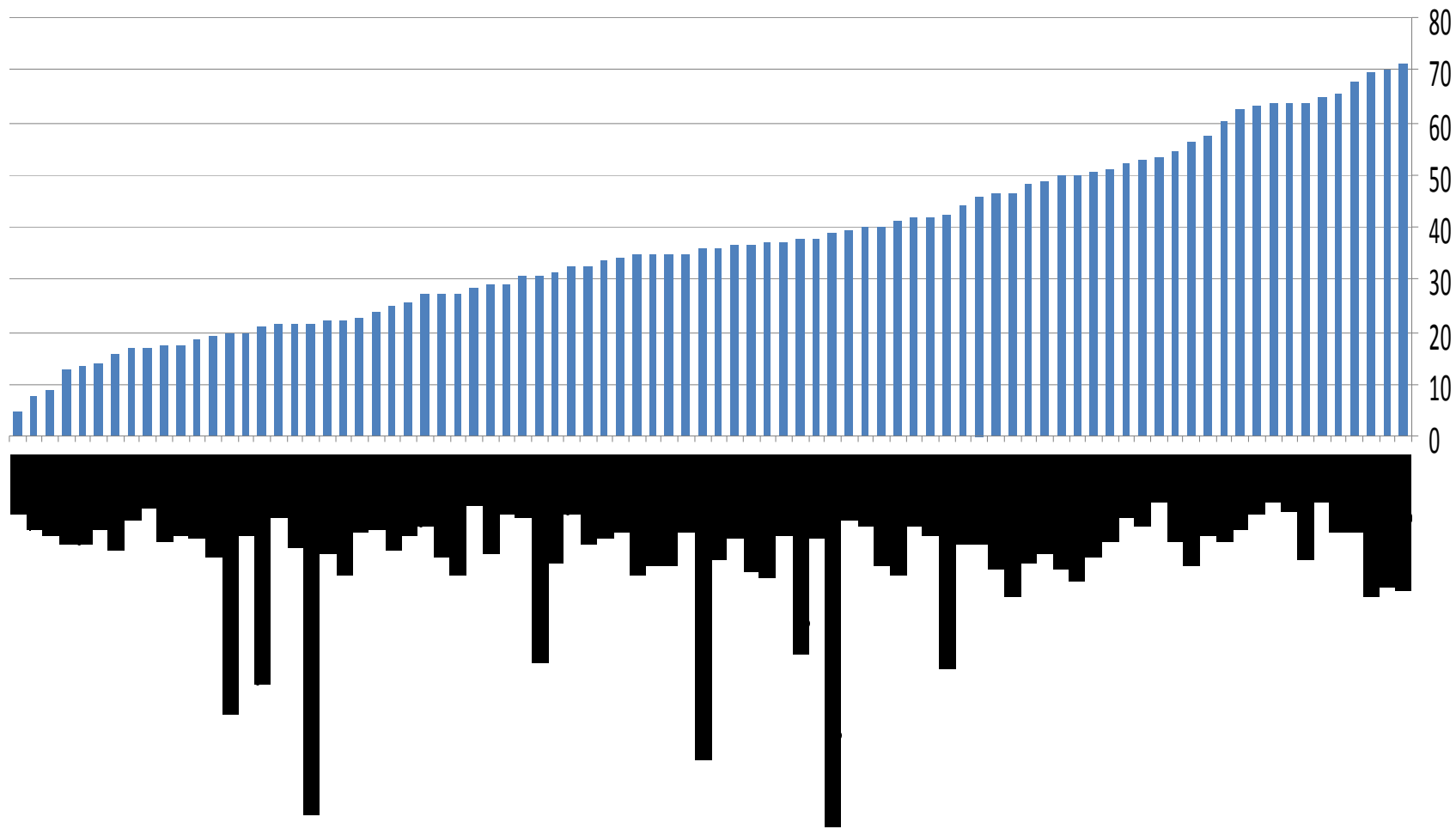
Мөнгөний нийлүүлэлтийн хурд Монголоос илүү байсан улсууд:

1. Бразил, Перу, Болив, Аргентин, Уругвай. Асар их хэмжээний долларын зээл Олон Улсын санхүүгийн зах зээлээс 70-аад оны турш авсан. Бразил (88) онд даруй 31 дахин нэмэгдэж ийм өндөр өсөлт 7 жилийн турш үргэлжилсэн. Перу (90) 64 дахин, Болив(85) 56 дахин, Аргентин (89) 22 дахин.
2. Төвлөрсөн төлөвлөгөөт эдийн засгаас Зах зээлийн эдийн засагт шилжсэн улсуу. Украин (93) 18 дахин, Азербайжан (94) 11 дахин, Казахстан (94) 5,7 дахин, Армени (93) 11 дахин нэмэгдүүлсэн. Беларус (2000 онд ч гэсэн) 2 дахин нэмэгдүүлж байв.
3. Африкийн Иргэний дайнд нэрвэгдсэн улсууд: Конго, Ангол

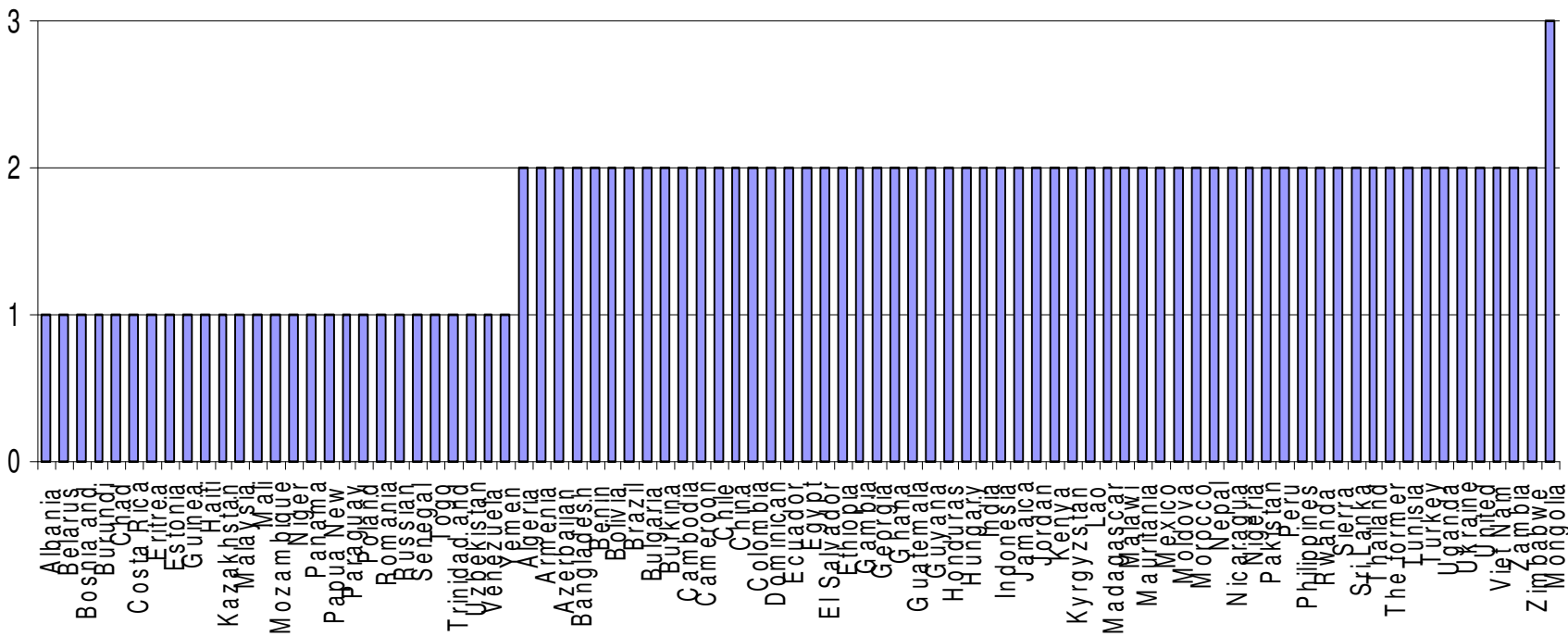
Макро эдийн засаг тогтвортой байдал = Нийгмийн тогтвортой байдал

Уул уурхайн салбар → Орлогын тэгш бус хуваарилалт → Ядуурал →
авьяаслаг ядуу залуус → эдийн засгийн өсөлт буурах

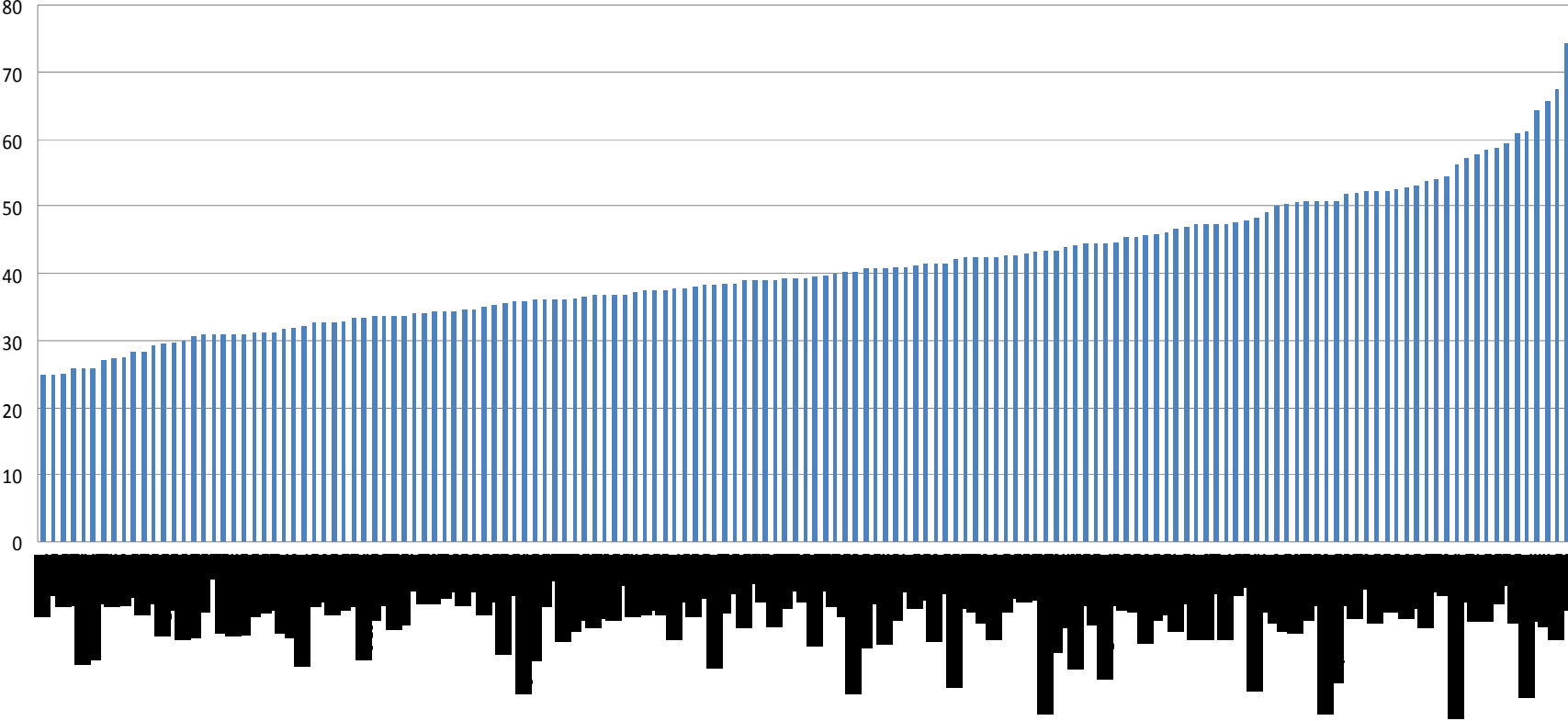
Үндэсний ядуурлын түвшнөөс доош хүн ам

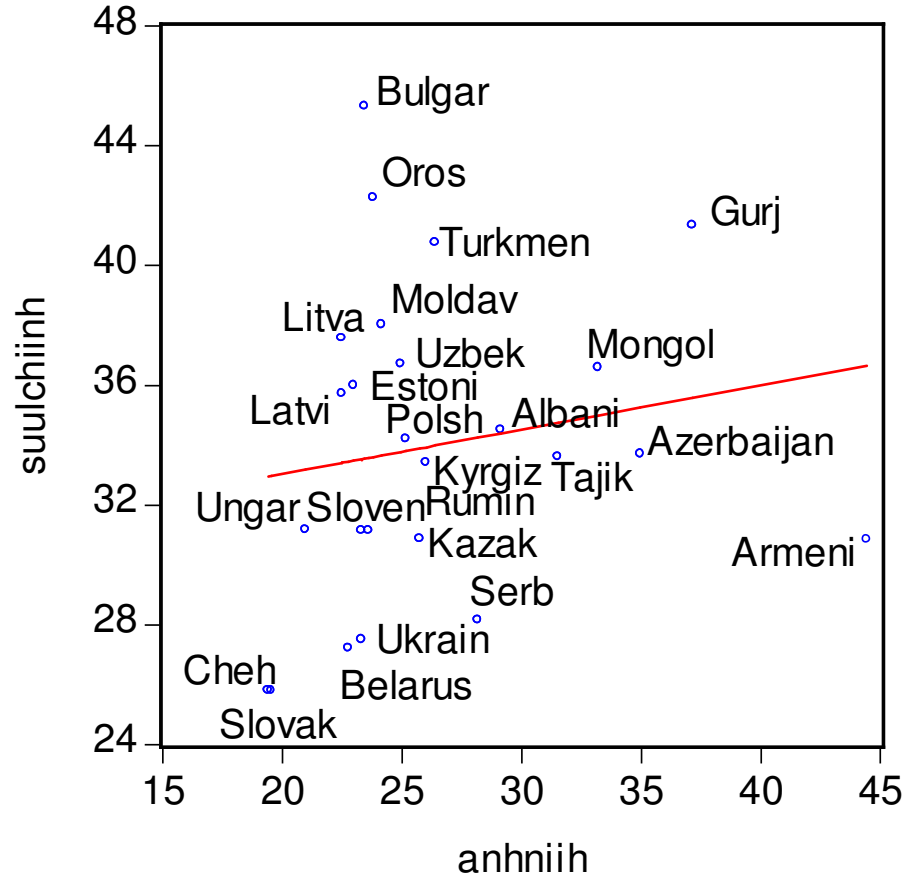
Ядуурлын судалгаа явуулсан тоо

Жини коэффициент

Gini coefficient

Ботсваны Жини 61, Чилийнх 52.

1. Мөнгөн тэтгэмжийг хавтгайруулахүй байх: зорилтот хэсэгт нь олгох
2. Нийтэд тараагдах хувь хишгийг Олборлох салбар ашигтай ажиллаж эхэлсэн үед нь ашигт ажиллагаатай нь холбож тараах. Болж өгвөл маш өндөр татвартайгаар

4. Өрсөлдөх чадвартай аж үйлдвэрийн салбарын доройтол/сэргэх боломж хаагдах

Голланд өвчин

Жүчээний онолоор эдийн засагт өмнөх, хойш гэсэн холбооснууд бий

Нэг холбоосны ашиг гэнэт өссөнөөр бусад холбоосны орцын тухайн салбарын зардалд эзлэх хувь хэмжээ бага

Бусад холбоосууд үр ашигтай байх албагүй.